

ті. Аналіз емпіричного матеріалу показав, що лінгвістична термінологія такому впорядкуванню поки не піддавалася, або піддавалася але недостатньо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демидова Г. В. Структурно-семантические характеристики англоязычной переводоведческой терминологии: диссертация на соискание ученой степени кандидата филол. наук: 10.02.04 «Германские языки»/ Демидова Галина Викторовна. – Самара, 2011. – С. 27–34.
2. Курносова Н. О., Р. В. Курносова. Проблеми стандартизації та уніфікації науково-технічної термінології. Режим доступу до статті: http://scholar.google.com.ua/scholar?cluster=10455855779836142023&hl=ru&as_sdt=2005&scioldt=0,5
3. Лейчик В. М., Шелов С. Д. Лингвистические проблемы терминологии и научно-технический перевод/ В. М. Лейчик., С. Д. Шелов. – М.: Всесоюзный центр переводов науч.-техн. лит. и документации, 1990. – 78 с.
4. Рогач Л. В. Семантична основа лінгвістичних термінів в українській та англійській мовах: автореферат дис. на здобуття вченого ступеня кандидата філол. наук: 10.02.15 «Загальне мовознавство»/ Рогач Леся Валер'янівна. – Київ, 2000. – 20 с.

*A. D. Darwazeh,
Master of Philology,
Ivan Franko National University of L'viv*

«JUSTICE» AND «FAIRNESS» AS KEY CONCEPTS OF ANGLO-AMERICAN CULTURE

Language is a backbone of any culture. It is a conceptual and logical apparatus, a peculiar characteristic of national worldview. Language is considered a part of the national mentality which constitutes spiritual sphere, values and beliefs. Therefore, it is obvious that each person has a particular set of social and psychological roles in communicating, which generates a set of linguistic patterns embodied in an infinite variety of utterances and texts.

The issue of the relationship between language and ethnicity has been discussed for more than two hundred years. Wilhelm von Humboldt (1836) was the first to put forward the idea that language incorporates certain worldview and reflects the spiritual baggage of a native speaker. In particular, language exists as a buffer between the person and the world, and the person sees the world as it is fixed in his/her native language. Since perception and activity of people depend mainly on their conceptual framework, its relation to objects is entirely driven by the language. Thus, language draws a «vicious circle» around the person which one can escape from only by entering into another, that is, by learning another language.

In the past, culture used to be distinct from language; nowadays, it has become integral to it: «It's almost impossible to send a message that does not have at least some cultural content, whether it's in the words themselves, in the way they are said, or in the nonverbal signals that accompany them. And even if it were possible to send a message without any cultural content, it's not possible to receive one without passing it through the filter of one's own cultural conditioning» [3, p.75]. This problem raises an urgent necessity to explore the principles of verbalization of mental units (concepts) and their functioning in culturally significant contexts in order to identify culturally sensitive information, which, as a result, should lead to an exhaustive description of the language world model and its specificity.

The notion of the concept does not have an explicit definition for the time being. Mainly, it refers to mental prototype (undifferentiated picture of the object). It is of a dual nature – mental and linguistic. On the one hand, it is an ideal image, or, more precisely, the prototype that represents culturally determined world conception of the speaker, on the other hand, it has a specific name in the language.

More often than not, a concept matches a particular word of a language. Thus, vocabulary is the most sensitive part of a language, the indicator of development, progress, and versatility: «Vocabulary is the Everest of a language. There is no larger task than to look for order among the hun-

dreds of thousands of words which comprise the lexicon. There may be many *greater* tasks – working out a coherent grammatical system is certainly one – but nothing beats lexical study for sheer quantity and range» [1, p.119].

One of such linguists, who treat the problem of culture-language relationship through the prism of anthropology, making a particularly prominent emphasis on lexis, is Anna Wierzbicka. She explores «key cultural concepts» revealing national and cultural specificity of non-related languages through *semantic primitives* and *semantic metalanguage*. Her conception is based on the fact that meaning of a word is predetermined by national mentality. In her book, *Semantics: Primes and Universals* (Wierzbicka, 1996), A. Wierzbicka presents an argument, grounded in biologically plausible hypotheses and experimental observations, that all humans possess as part of their inherited human faculties the same basic relatively small set of innate ‘concepts’. The words which encode those concepts are *semantic primes*, or alternatively, *semantic primitives*. These universally meaningful *concepts* combine to form meaningful combinations or sentences, what, in its turn, constitutes the *syntax* of the language. In effect, the combination of a set of semantic primes and a common set of rules for combining those concepts into meaningful messages constitutes a natural semantic prime language, or *natural semantic metalanguage* (NSM).

Natural semantic metalanguage represents itself as an effective tool for elaborating *cultural scripts*: «The term cultural scripts refers to a powerful new technique for articulating cultural norms, values, and practices in terms which are clear, precise, and accessible to cultural insiders and to cultural outsiders alike. This result is only possible because cultural scripts are formulated in a tightly constrained, yet expressively flexible, metalanguage consisting of simple words and grammatical patterns which have equivalents in all languages.» [5]

The vivid examples of *key cultural concepts* of the Anglo-American culture described using *cultural script* technique and NSM are ‘fairness’ and ‘justice’ [4, p. 151]:

That’s fair.

a. I say: people can know that when this person (X) did it (W),
X did NOT do anything bad

b. if other people know about it they will say the same
because they all think about some things in the same way

c. they think like this:

d. when people want to do some things with some other people
they know that they can do some kinds of things

e. at the same time they know
that they can’t do some other kinds of things

f. because if they do things like this,
it will be bad for these other people

g. they know that people can think that no one will do things like this

h. people can know that when this person (X) did it (W),
X did NOT do anything like this

because of this, other people can NOT say to X:

«you can’t do things like this»

‘Fairness’ is the quality of treating people ‘well’ by ‘social agreement’. Taking into account the collocates of fairness (*strict* fairness, someone/something *guarantees* or *ensures* fairness, fairness *calls for*, *demands*, *requires* something) one may compare ‘fairness’ roughly to a contract or agreement with a list of conditions [2]. A phrase *in (all) fairness* gives an impression that one gets an ‘amount of fairness’ just according to the agreement ‘signed’ between people involved in a situ-

ation. All this is completely consistent with A. Wierzbicka's conclusion about 'fairness' as a *procedural morality*.

Understandably, democratic society exists only owing to voluntary cooperation of free and equal individuals. Cooperation of equal individuals resulted in the appearance of a new concept which is pragmatic and easy to operate with in everyday life:

12. «My fifth principle is FAIRNESS: whatever new arrangements are enacted for the euro-zone, they must work FAIRLY for those inside it and out» [6].
13. «So it is a vital interest for us to protect the integrity and FAIRNESS of the single market for all its members» [6].

The English word *justice* has the following components [4, p. 157]:

[people think like this:]

when many people live in a place it can be like this:

some of these people are not like other people,

they are above other people

if these people say some things,

good things can happen to other people in this place

if these people say some other things,

bad things can happen to other people in this place

The script clearly demonstrates that 'justice' is the quality of treating people 'well' by prescription. It is 'absolute morality' (according to A. Wierzbicka) 'prescribed' by nature, society, or God (*natural, social, divine justice*). Thus, one *wants, asks for, gets* or *is denied* justice [2]:

4. «And look too at what we have achieved already. Ending Britain's obligation to bail out eurozone members. Keeping Britain out of the fiscal compact. Launching a process to return some existing JUSTICE and home affairs powers» [6].
5. «And it is in this spirit of advancing economic progress and social JUSTICE that I wish to serve» [7].

Significantly, it may be argued that the Anglo-American culture is two-dimensional, meaning that a clear distinction is noticed between the so-called *absolute values*, such as *truth, freedom, justice, being logical, chance*, and values adapted for or created by society, *secular values*, such as *facts, liberty, fairness, reasonable, and opportunity*. There is a possibility that this distinction may be connected with the concept of 'idea' and transformation of 'reality'. The famous transformation of a 'dream into reality' is deeply implanted into the American society and its way of life. Supposedly, the 'transformation of reality' conception is a universal. Arguably, it is a creation of Anglo-American culture, though this issue still needs further investigation to find a more solid ground to stand on.

There is no doubt that it is in the national language where cultural, moral, and aesthetic values of the society are imprinted. Language is a treasury of people's knowledge, their view of the world as a whole, their individual experience; it is a complete picture of the society. Clearly, different cultures have different associative links. Thus, language acts as a functional system of elements related by certain links, and its main function is communication. Transferring research emphasis from linguistic analysis to the conceptual system of a language gives ample possibilities to develop a promising application of anthropological paradigm in linguistics, aimed at disclosing the role of linguistic and extralinguistic factors in the conceptual familiarization of the world.

REFERENCES

1. David Crystal *The Cambridge Encyclopedia of the English Language* / David Crystal. – London: BCA. – 489p. 7
2. *Oxford Collocations. Dictionary for students of English.* – Oxford: Oxford University Press, 2002. – 897 p. 18

3. Peace Corps Culture Matters. The Peace Corps Cross-Cultural Workbook / Peace Corps Information Collection and Exchange Center for Field Assistance and Applied Research. – Washington: ICE publications, 1997. – 256p. 6
4. Wierzbicka A. English: Meaning and Culture / Anna Wierzbicka. – Oxford: Oxford University Press, 2006. – 352p. 11
5. Anna Wierzbicka Cultural scripts: What are they and what are they good for? [Electronic resource]. – Mode of access: <http://nats-www.informatik.uni-hamburg.de/pub/User/InterculturalCommunication/cultureWierz.pdf> 14
6. David Cameron's EU speech – full text (Title from the screen) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.guardian.co.uk/politics/2013/jan/23/david-cameron-eu-speech-referendum> 43
7. Transcript of Gordon Brown's acceptance speech (Title from the screen). NRAC Blog – Business Continuity Management. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.uksbd.co.uk/gb.html> 47

*Н. І. Дмитрасевич,
старший викладач кафедри французької філології,
Львівський національний університет імені Івана Франка*

РОЛЬ АВТОРСЬКОГО ЗНАЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ АНТРОПОНІМІВ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ)

Відмінною рисою особових імен (далі ОІ), які вживаються у художніх творах є насиченість авторським значенням. Мета даного дослідження полягає у простеженні та ілюстрації відповідними прикладами функціонування ОІ у художніх текстах французької літератури. Об'єкт даного аналізу визначається лінгвістами по-різному – як літературне, поетичне, стилістичне ОІ. Ми вживатимемо термін «літературне» ОІ, як найбільш адекватний змісту, який ми вкладаємо в це поняття. Літературним антропонімом вважатимемо будь – який антропонім художнього тексту [4, с. 35; 8, с. 420; 7, с. 65]. Навіть ОІ реальних історичних осіб, які стають персонажами літературного твору, набувають специфічних особливостей, яких вони позбавлені поза художнім текстом.

Семантичну специфіку літературного антропоніма звичайно пов'язують з «двоплановістю» будь – якого слова в художньому творі – його спрямованість не до одного, а до двох світів – реального і створеного письменником [1]. Семантична структура слова в художньому творі є ускладненою, оскільки вона збагачується тими додатковими семантичними і стилістичними компонентами, які автор вкладає в дане слово. Деякі антропоніми в художньому тексті, наповнившись тим значенням, яке вкладає в них автор і яке адекватно сприймає читач стають «промовистими», «значущими». Значення, яке передається формою ОІ так чи інакше характеризує носія імені, умовно назвемо авторським значенням ОІ.

Письменники використовують ОІ для створення образу персонажа. В загальному ансамблі зображально – виражальних засобів художнього твору ОІ так чи інакше конкретизує уявлення про персонаж. Як слушно зазначає Е. Магазаник, таке сприйняття літературного ОІ читачем підтримується «давньою і міцною літературно – художньою традицією вживання «промовистих імен» [3, с. 51]. Під впливом цієї традиції читач шукає в будь – якому ОІ зв'язок з його носієм, ключ до розкриття характеру персонажа. Це своєю чергою змушує письменника прискіпливо та обережно добирати ОІ для своїх персонажів, приділяти максимум уваги таким компонентам мовного значення ОІ, як його соціальне і емоційне забарвлення, і прогнозувати його мовне забарвлення. Саме те, що в реальній дійсності розцінюється як випадкове, в художньому творі видається умисним і символічним. Наприклад, якщо реальна особа має прізвище *Sot*, це само по собі не дуже для неї приємно, хоча ні про що не говорить. Якщо ж таким прізвищем наділений герой художнього твору, то читач схильний вбачати в цьому конкретний авторський задум, вказівку на властивість персонажа.

Специфічна ознака багатьох офіційних літературних антропонімів – наповненість авторським значенням – зближує їх з прізвишками, які вказують на ту чи іншу рису особи. Як